



Sygn. akt III UZP 5/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

Protokolant Grażyna Niedziałkowska

w sprawie z odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

o zasiłek chorobowy,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4 października 2018 r.,

zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 kwietnia 2018 r., sygn. akt VII Ua (...),

„czy na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, osoba, która stała się niezdolna do pracy w okolicznościach wskazanych w art. 7 ww. ustawy, ale posiadała w pierwszych dniach tej niezdolności tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, do którego nie przystąpiła, nie nabywa zasiłku chorobowego za cały okres trwania niezdolności do pracy po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, czy tylko za okres, w którym kontynuowała działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym”

**1. na podstawie art. 390 § 1 zdanie drugie k.p.c. przejmuje
sprawę do rozpoznania,**

2. oddala apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 20 czerwca 2017 r., IV U (...).

UZASADNIENIE

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało w następującym stanie sprawy. Decyzjami z 29 lutego i 14 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił ubezpieczonej J. K. prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia chorobowego za okresy przypadające kolejno od 20 lutego do 4 marca 2016 r. (decyzją z 29 lutego 2016 r.) oraz od 5 do 10 marca 2016 r. (decyzją z 14 marca 2016 r.). Podstawą faktyczną obu decyzji było poczynione przez organ rentowy ustalenie, że ubezpieczona po ustaniu obowiązkowego pracowniczego ubezpieczenia chorobowego z dniem 11 września 2015 r. miała inny tytuł do objęcia jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, którym była umowa zlecenia. W odwołaniu kwestionującym prawidłowość obu zaskarżonych decyzji ubezpieczona żądała ich zmiany przez przyznanie jej prawa do zasiłku chorobowego za sporne okresy.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 r., IV U (...), Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do zasiłku chorobowego od 20 lutego do 10 marca 2016 r. Sąd ten ustalił, że wnioskodawczyni do dnia 11 września 2015 r. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym „A.” S.A. z siedzibą w K. Wynagrodzenie z tego stosunku pracy nie wystarczało jej na utrzymanie, dlatego ponadto pomagał jej syn. Po jego śmierci wnioskodawczyni zawarła w dniu 1 kwietnia 2015 r. umowę zlecenia z W. Sp. z o.o. z siedzibą w B. Na tej podstawie świadczyła usługi kasjerki w A. w K. Ostatnia umowa zlecenia obowiązywała od 1 do 30 września 2015 r.

Od marca 2014 r. wnioskodawczyni leczyła się z powodu depresji po śmierci syna. Z tej przyczyny w nieprzerwanym okresie od 12 września 2015 r. do 10 marca 2016 r. była niezdolna do pracy, a w dniu 11 września 2015 r. została rozwiązana z nią umowa o pracę na podstawie porozumienia stron, ponieważ pracodawca „nie widział możliwości dalszego zatrudnienia odwołującej się z powodu jej częstych pomyłek, a odwołująca nie była w stanie efektywnie pracować

z uwagi na zły stan zdrowia". Po uzyskaniu zwolnienia lekarskiego od 12 września 2015 r. wnioskodawczynie powiadomiła zleceniodawcę, że nie może przyjść do pracy, który poinformował ją, że jeżeli może chodzić, to musi przyjść do pracy w celu wykonania zlecenia, „gdyż obowiązuje ją grafik”. Równocześnie zleceniodawca miał zapewnić wnioskodawczynię, że przebywanie na zwolnieniu lekarskim „nie spowoduje problemów, ponieważ została zgłoszona do ZUS”. W okresie od 12 do 29 września 2015 r. wnioskodawczynie wykonywała czynności „z umowy zlecenia 8 razy”, choć z uwagi na złe samopoczucie nie zawsze przepracowała zleconą jej liczbę godzin, a jedynie około 2 godziny dziennie. Pod koniec września oznajmiła zleceniodawcy, że nie jest w stanie dłużej pracować. Stosunek zlecenia rozwiązał się 30 września 2015 r., a po tej dacie wnioskodawczynie nie wykonywała już żadnej pracy zarobkowej, która stanowiłaby tytuł do objęcia jej ubezpieczeniem chorobowym (obowiązkowo lub dobrowolnie), względnie gwarantowała jej prawo do świadczeń zasiłkowych z tytułu orzeczonej niezdolności do pracy.

W sprawie spornych roszczeń zasiłkowych przed Sądem Rejonowym w K. toczyło się już wcześniej postępowanie z odwołania wnioskodawczynie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania jej zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy przypadającej od 12 września 2015 r. do 22 stycznia 2016 r., które zakończyło się prawomocnym wyrokiem Sądu drugiej instancji zmieniając zaskarżony przez organ rentowy wyrok Sadu pierwszej instancji przyznający jej sporne zasiłki chorobowe w ten sposób, że oddalił odwołania wnioskodawczynie od negatywnych decyzji zasiłkowych.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy na podstawie art. 6 ust. 1, art. 7 pkt 1 i art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1368 ze zm.; dalej „ustawa zasiłkowa”) doszedł do wniosku, że kluczowe przy orzekaniu był problem, czy wnioskodawczynie powinno przysługiwać prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia chorobowego za okresy, w których nie kontynuowała już działalności zarobkowej, jeżeli „przez pewien okres po ustaniu obowiązkowego tytułu zatrudnienia pracowniczego kontynuowała działalność zarobkową, którą następnie zakończyła”. Takie zagadnienie kontrowersje należało rozstrzygnąć na korzyść wnioskodawczynie przy

uwzględnieniu rozważań zawartych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2012 r., I UK 13/12, z którego wynika, że regulacja art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej pozbawia ubezpieczonego prawa do zasiłku chorobowego jedynie za taki okres po ustaniu zatrudnienia, w którym osoba zainteresowana rzeczywiście kontynuuje (podejmuje) wykonywanie działalności zarobkowej stanowiącej tytuł objęcia jej obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającej prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Sporna regulacja nie pozbawia zatem osoby zainteresowanej prawa do świadczeń zasiłkowych za okres po ustaniu zatrudnienia, w którym nie występują już okoliczności, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej. Sąd Rejonowy ocenił, że wnioskodawczyni nie nabyła prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia społecznego, ponieważ kontynuowała działalność zarobkową po ustaniu zatrudnienia w okresie od 12 do 30 września 2015 r., ale prawo do spornego zasiłku chorobowego „odzyskała” w dniu 1 października 2015 r., tj. w terminie, w którym zaprzestała działalności zarobkowej ze stosunku zlecenia. W tej koncepcji, skoro niezdolność wnioskodawczyni do pracy powstała nie później niż przed upływem 14 dni po ustaniu 12 września 2015 r. pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego i trwała powyżej 30 dni, bo utrzymywała się nieprzerwanie aż do 10 marca 2016 r., to od 1 października 2015 r. nie występowały już przesłanki negatywne skutkujące utratą prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia, a zatem nie zachodziły przeszkody normatywne w przyznaniu jej spornego zasiłku chorobowego za sporny okres od 20 lutego do 10 marca 2016 r. Przepis art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej nie uzasadnia stwierdzenia, że osoba zainteresowana utraciła prawo do zasiłku chorobowego za cały okres niezdolności do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, ponieważ w przepisie tym brakuje określenia za „cały okres”, który dotyczy tylko „okresu po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego”. Dlatego zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy nie przysługuje zainteresowanemu tylko w okresie, w którym zachodzą okoliczności ściśle wymienione w treści tego przepisu, natomiast przysługuje on za dalszy okres niezdolności do pracy, w którym te reduktory już nie występują. W konsekwencji wnioskodawczyni w okresie od 20 lutego do 10 marca

2016 r. miała prawo do spornego zasiłku chorobowego z art. 7 ustawy zasiłkowej, bo w tym okresie już nie kontynuowała działalności zarobkowej, a zatem spełniała wszystkie warunki uzasadniające realizację prawa do spornego zasiłku chorobowego. Taka wykładnia odpowiada celom art. 13 ust. 1 ustawy zasiłkowej, który zapewnia ochronę niezdolności do wykonywania czynności zarobkowych z powodu choroby i zapewnia osobie uprawnionej niezbędne źródło utrzymania w okresie, w którym nie ma ona obiektywnej możliwości samodzielnego zabezpieczenia swojego bytu. Sąd Rejonowy uznał, że w okresie nieprzerwanej niezdolności ubezpieczonej do pracy trwającej od 12 września 2015 r. przez czas przekraczający 30 dni ziściły się wszystkie przesłanki z art. 7 ustawy zasiłkowej, a wykonywanie przez wnioskodawczynię zlecenia w dniach 12-30 września 2015 r. pozbawiało ją prawa do zasiłku chorobowego jedynie za ten okres. Przeciwna wykładnia byłaby „zbyt rygorystyczna”, zwłaszcza że spór w przedmiotowej sprawie obejmuje kolejny okres od 20 lutego do 10 marca 2016 r., a wnioskodawczyni zaprzestała działalności zarobkowej znacznie wcześniej (z dniem 30 września 2015 r.). Oznaczało to, że w okresie objętym zakwestionowanymi decyzjami wnioskodawczyni nie wykonywała pracy zarobkowej ani nie wykorzystywała zwolnienia od pracy w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem, przeto zachodziły wszelkie podstawy do przyznania jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 20 lutego do 10 marca 2016 r.

Od tego wyroku Sądu Rejonowego organ rentowy wniósł apelację, w której zarzucił naruszenie art. 233 § 1 i art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej. Apelujący wywiódł w szczególności, że znaczenie prejudycjalne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miał wynik postępowania w sprawie o sygn. akt IV U (...), w której negatywnie osądzono sporne prawo do zasiłku chorobowego za okresy wcześniejsze (od 12 września 2015 r. do 22 stycznia 2016 r.). W konsekwencji Sąd pierwszej instancji był związany tym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego, który zapadł w tej samej sprawie, a to oznaczało, że w kolejnym sporze sąd nie powinien dokonywać ponownej (odmiennej) oceny prawnej okoliczności objętych prawomocnym rozstrzygnięciem sadowym, zwłaszcza że wszystkie kwestionowane przez wnioskodawczynię decyzje organu rentowego zostały wydane w analogicznym stanie faktycznym i prawnym.

W związku z apelacją organu rentowego Sąd Okręgowy powziął istotne wątpliwości natury prawnej zawarte w treści pytania, „czy na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, osoba, która stała się z niezdolna do pracy w okolicznościach wskazanych w art. 7 ww. ustawy, ale posiadała w pierwszych dniach tej niezdolności tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, do którego nie przystąpiła, nie nabywa zasiłku chorobowego za cały okres trwania niezdolności do pracy po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, czy tylko za okres, w którym kontynuowała działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym?”.

Według Sądu Okręgowego kwestią dyskusyjną jest ustalenie, za jaki okres osoba niezdolna do pracy po ustaniu obowiązkowego tytułu ubezpieczenia chorobowego (w okolicznościach wskazanych w art. 7 ustawy zasiłkowej), traci prawo do zasiłku chorobowego, jeżeli nie przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Chodzi o rozstrzygnięcie, czy zainteresowany - w razie kontynuowania lub podjęcia działalności zarobkowej po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres trwania niezdolności do pracy przypadającej po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, czy tylko za tę jego część, w trakcie której podjął lub kontynuował działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Jest to niezbędne do osądzenia sporu o nabycie prawa do zasiłku chorobowego za kolejny okres niezdolności do pracy przypadającej od 20 lutego do 10 marca 2016 r., która rozpoczęła się już pierwszego dnia po ustaniu pracowniczego ubezpieczenia chorobowego (12 września 2015 r.) i trwała nieprzerwanie do 10 marca 2016 r. Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawczyni była objęta obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym do 11 września 2015 r., a następnie miała tytuł do objęcia jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z wykonywania umowy zlecenia, do którego nie przystąpiła. Według Sądu Okręgowego, wnioskodawczyni co do zasady uzyskała prawo do zasiłku chorobowego na podstawie art. 7 pkt 1 ustawy zasiłkowej, przy czym pierwsze 19 dni niezdolności do pracy rozpoczętej po ustaniu obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego (między 12 i 30 września 2015 r.) przypadły w okresie, w którym

kontynuowała ona działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia jej dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, do którego nie przystąpiła. Powołując się na art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej Sąd Okręgowy wskazał, że jego wykładnia przepisu wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądowym, co stanowiło dostateczną przyczynę przedstawienia Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przytoczonego w sentencji postanowienia. W ocenie Sądu Okręgowego, literalna wykładnia art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej uzasadnia skonstruowanie normy prawnej, zgodnie z którą osobom wymienionym w art. 7 tej ustawy, „zasiłek chorobowy nie przysługuje, jeżeli kontynuują one działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, bez względu na to czy kontynuowana działalność zapewnia im prawo do świadczeń w okresie niezdolności do pracy z powodu choroby”.

Można wszakże zaaprobować „równoległe” stanowisko, zgodnie z którym „treść art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej nie pozwala wprost lub jednoznacznie rozstrzygnąć czy zawarta w nim norma prawa materialnego pozbawia osobę zainteresowaną prawa do zasiłku chorobowego za cały okres nieprzerwanej niezdolności do pracy przypadającej na okres po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, czy tylko zasiłku chorobowego za okres, gdy wymienione w tym przepisie przesłanki (kontynuacja działalności zarobkowej) przestają trwać”. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie sposób rozstrzygnąć także, „czy ustawowa sankcja nieprzysługiwania prawa do zasiłku chorobowego aktualizuje się nawet wówczas, gdy niezdolność do pracy powstała w okresie wskazanym w art. 7 pkt 1 ustawy, ale tytuł do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem istniejący w momencie ustania ubezpieczenia przestał istnieć przed upływem 14 dni od ustania ubezpieczenia chorobowego albo przed upływem 30 dni niezdolności do pracy, czyli zanim spełniły się wszystkie przesłanki uzasadniające realizację uprawnienia do zasiłku przez osobę, do której ma zastosowanie art. 7 ustawy. Treść art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy może być interpretowana w ten sposób, że wskutek kontynuowania działalności będącej tytułem do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym przez osobę uprawnioną do zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia chorobowego w okolicznościach opisanych art. 7 ustawy, zasiłek chorobowy nie przysługuje za cały okres niezdolności do pracy po ustaniu

ubezpieczenia, bez względu na czas trwania negatywnej przesłanki albo tak, że wskazane w tym przepisie kontynuowanie działalności zarobkowej, będącej tytułem do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, pozbawia osobę zainteresowaną zasiłku chorobowego tylko za okres, w ciągu którego aktualizuje się przesłanka opisana w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy. Przyjmując pierwszą wersję wykładni, należałoby zaakcentować stanowisko, że osoba rzeczywiście niezdolna do pracy w okolicznościach z art. 7 ustawy i z mocy tego przepisu objęta ochroną zasiłkową, pozbawiona zostanie świadczenia mającego z woli ustawodawcy zapewniać osobom niezdolnym do pracy dochody utracone z powodu choroby, z przyczyn od niej niezależnych, za cały czas trwania nieprzerwanej niezdolności do pracy, nawet wówczas, gdy tytuł do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym wygaś w pierwszych 30 dniach niezdolności do pracy przypadającej po ustaniu ubezpieczenia obowiązkowego z przyczyn od osoby niezdolnej do pracy niezależnych, czyli zanim osoba ta na podstawie art. 7 ustawy mogła wystąpić o zasiłek chorobowy. Ten ostatni wynik wykładni jest akceptowalny, gdy uwzględnia się cel regulacji zawartej z art. 7 i 8 ustawy zasiłkowej i istotę świadczenia, jakim jest zasiłek chorobowy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy w trybie art. 390 zdanie drugie k.p.c. przejął apelację wnioskodawczynie do merytorycznego rozpoznania ze względu na szczególne i nietypowe okoliczności osądzonej sprawy. Mianowicie obowiązkowe pracownicze ubezpieczenie chorobowe wnioskodawczynie ustało z końcem 11 września 2015 r., tj. o godzinie 24⁰⁰. Powstanie kolejnego tytułu dalszego podlegania ubezpieczeniu chorobowemu w związku z równoczesnym kontynuowaniem kolejnej umowy zlecenia zawartej na okres od 1 do 30 września 2015 r. (art. 11 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) wymagało uwzględnienia uzyskanego od 12 września 2015 r. orzeczenia lekarskiego o niezdolności wnioskodawczynie do pracy po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego, z miarodajnie orzeczonym stanem niezdolności do pracy w całym tym dniu (w godzinach 0⁰⁰-24⁰⁰). Taki stan rzeczy sprawiał, że wnioskodawczynie nie miała możliwości zgłoszenia się (przystąpienia) do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu wykonywania równoczesnej umowy zlecenia w okresie już trwającej

niezdolności do pracy bezpośrednio po ustaniu pracowniczego ubezpieczenia chorobowego. Ponadto wykonywała ona taką samą w gruncie rzeczy pracę kasjerki zarówno w ramach rozwiązanego w drodze porozumienia stron stosunku pracy, jak i na podstawie kolejnej (i ostatniej) umowy zlecenia obowiązującej od 1 do 30 września 2015 r., przeto orzeczona chorobowa niezdolność dotyczyła już niezdolności do wykonywania zlecenia na stanowisku kasjerki i sprzeciwiała się bezpodstawnemu i bezprawnemu żądaniu zleceniodawcy kontynuowania zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia. Dodatkowo zleceniodawca wprowadził wnioskodawczynię w błąd informacją o przysługującej jej dalszej ochronie ubezpieczeniowej wynikającej ze „zgłoszenia do ZUS”, która wszakże nie obejmowała już ubezpieczenia chorobowego, do którego wnioskodawczyni mogła przystąpić dobrowolnie dopiero od 12 września 2015 r., tyle że w tym dniu była już nieprzerwanie niezdolna do pracy kasjerki również w ramach obowiązującej do końca września 2015 r. umowy zlecenia. Domagając się dalszego wykonywania zlecenia, które było przeciwskazane ze względu na znaną zleceniodawcy niezdolność wnioskodawczyni do wykonywania na tej podstawie prawnej, zleceniodawca (o statusie agencji pośrednictwa pracy) działał bezprawnie w celu wywiązania się z kontraktu wiążącego go z innym kontrahentem (art. 86 k.c.) lub co najmniej w oczywiste błędnym przeświadczeniu, że bezpodstawne i bezzasadne przymuszenie wnioskodawczyni do wykonywania zlecenia w okresie orzeczonej niezdolności do takiego świadczenia (zlecenia) „nie wywoła problemów” z zakresu podlegania ubezpieczeniom chorobowym, które wszakże wynikły z zanegowanego przez organ ubezpieczeń społecznych prawa do spornych zasiłków chorobowych.

Wprawdzie zatem kontynuowanie umowy zlecenia po ustaniu stosunku pracy oznacza na ogół podjęcie lub kontynuowanie działalności zarobkowej stanowiącej nowy lub kolejny tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, a zatem co do zasady stanowi negatywną przesłankę przysługiwania prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu poprzedniego (pracowniczego) tytułu ubezpieczenia chorobowego (art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej, por. wyroki Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2012 r., I UK 212/11, OSNP 2012 nr 23-24, poz. 294 lub z dnia 28 maja 2013 r., I UK 626/12, LEX nr 1408145), ale w przedmiotowej sprawie Sąd Najwyższy nie mógł pominąć ani zignorować ujawnionych wyżej

szczególnych okoliczności, w których wnioskodawczyni w chorobowym stanie przewlekłej depresji poddała się bezprawnemu żądaniu zleceniodawcy dalszego wykonywania rozmiarowo i wynagrodzeniowo marginalnego zlecenia w okresie orzeczonej niezdolności do kontynuowania tego typu działalności zarobkowej. Wymuszenie przez zleceniodawcę po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego na zleceniobiorcy (wnioskodawczyni) wykonywania marginalnej umowy zlecenia w okresie orzeczonej niezdolności do takiego świadczenia, które nosiło znamiona podstępny, groźby lub wprowadzenia w błąd zleceniobiorcy nie powinno być kwalifikowane jako kontynuowanie działalności zarobkowej wykluczające prawo wnioskodawczyni do zasiłku chorobowego po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego za cały okres wykonywania takiej działalności zarobkowej (art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej). Wnioskodawczyni, która poddała się nielegalnemu żądaniu zleceniodawcy w okresie orzeczonej niezdolności do wykonywania zlecenia kasjerki, znajdując się w stanie przewlekłej depresji o podłożu psychiatrycznym, mogła być pozbawiona w takim stanie chorobowym możliwości obiektywnej oceny spornych negatywnych następstw z zakresu ochrony ubezpieczeniowej (zasiłkowej), które wynikły z poddania się bezprawnemu żądaniu zleceniodawcy.

W zakresie dokonanego osądu prawa do spornych zasiłków nie sposób pominąć tego, że wynagrodzenie uzyskane z wymuszonego na wnioskodawczyni kontynuowania spornego zlecenia (osiem razy przez „około 2 godziny” dziennie w okresie po 12 września 2015 r. z wynagrodzeniem w wysokości 547,69 zł za cały wrzesień) było niewielkie, a zatem uzyskany dochód był w istocie rzeczy „marginalny” z punktu widzenia zakresu i wysokości ochrony wynikającej z możliwości przystąpienia do „kolejnego” już dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, do którego wnioskodawczyni legitymująca się od 12 września 2015 r. zaświadczeniem o nieprzerwanej niezdolności do pracy kasjerki i tak nie mogłaby przystąpić z tytułu kontynuowanego zlecenia, którego nie powinna była wykonywać w okresie orzeczonej już w tym dniu (12 września 2015 r.) niezdolności do takiego świadczenia (zlecenia), do którego nielegalnie „przymusił” ją zleceniodawca. W ocenie składu orzekającego, zasiłek chorobowy po ustaniu określonego (pracowniczego) tytułu obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego nie

przysługuje w razie podjęcia lub kontynuowania tylko takiej działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie kolejnym lub nowym ubezpieczeniem chorobowym, która zapewnia „źródło utrzymania”, w tym choćby minimalny standard ochrony ubezpieczeniowej, a zatem zapewnia taką wysokość świadczeń zasiłkowych za okres orzeczonej niezdolności do pracy, która nie powinna być symboliczna ani ustalana w wysokości „oderwanej” lub pomijającej zasady ustalania podstawy wymiaru świadczeń dla osób, którym przysługuje ochrona zasiłkowa po ustaniu poprzedniego tytułu ubezpieczenia chorobowego. Takim ustawowym standardem jest ustalenie należnego zasiłku chorobowego od podstawy jego wymiaru obliczonej z przeciętnego miesięcznego przychodu w okresie 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy, a podstawę wymiaru spornego zasiłku chorobowego przysługującego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego należy ustalić z uwzględnieniem składek opłaconych na dotychczasowe ubezpieczenie. Takiego standardu nie zapewniało niskie miesięczne wynagradzanie wnioskodawczynie z tytułu umów zlecenia w wysokości od 10 zł (!) do co najwyżej kilkuset złotych w niektórych miesiącach wykonywania zlecenia.

W dokonanym osądzie apelacji wnioskodawczynie Sąd Najwyższy uwzględnił tę linię orzeczniczą najwyższej instancji sądowej, z której wynika, że zasiłek chorobowy po ustaniu określonego tytułu ubezpieczenia chorobowego nie przysługuje tylko za te okresy orzeczonej niezdolności do pracy, w których została podjęta lub jest faktycznie kontynuowana działalność zarobkowa stanowiąca kolejny lub nowy tytuł podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, co nie dotyczy innych okresów zasiłkowych, w których już taka działalność nie była wykonywana. Oznacza to, że wnioskodawczynie nie powinna być pozbawiona świadczeń chorobowych za cały okres po ustaniu pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego, tj. za okresy orzeczonej niezdolności do pracy, w którym jako osoba uprawniona do zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia nie uzyskiwała żadnych lub uzyskała dochody „marginalne” poniżej progu najniższego wynagrodzenia za pracę (por. wyroki Sądu Najwyższego z: z 25 lutego 2008 r., I UK 249/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 152 lub 4 czerwca 2012 r., I UK 13/12, LEX nr 1218583 czy uzasadnienie wcześniej powołanego wyroku z 9 stycznia 2012 r.,

I UK 212/11, OSNP 2012 nr 23-24, poz. 294, z uwzględnieniem „progu” minimalnego wynagrodzenia za pracę i adekwatnych świadczeń od takiej podstawy wymiaru składek - wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 lutego 2014 r., SK 18/13, OTK-A 2014 nr 2, poz. 15).

Przy merytorycznym orzekaniu Sąd Najwyższy miał na uwadze, że sporne prawo do zasiłków chorobowych wnioskodawczyni za przeważające okresy niezdolności do pracy (od 30 września 2015 r. do 22 stycznia 2016 r. zostało negatywnie osądzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 17 stycznia 2017 r., VII Ua 43/16, który w spornym zakresie restrykcyjnie zinterpretował dyspozycje art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej. Ten prawomocny wyrok formalnie rzecz ujmując wiąże także Sąd Najwyższy (art. 365 § 1 k.p.c.), ale tylko w wyżej wymienionych okresach negatywnie dokonanego prawomocnego osądu, którego Sąd Najwyższy w zwykłym trybie procesowym nie był władny zakwestionować ani tym bardziej zreformować. Natomiast nie było przeszkód do sprawiedliwego i przyzwoitego wyrokowania w odniesieniu do kolejnych spornych okresów zasiłkowych, które nie były objęte wcześniej prawomocnie dokonanym osądem.

Równocześnie spod zakresu dokonanego osądu Sądu Najwyższego usuwała się kwestia potencjalnej deliktowej odpowiedzialności zleceniodawcy, który nielegalnie wymusił na wnioskodawczyni (zleceniobiorcy) wykonywanie zlecenia w okresie orzeczonej i przeciwskazanej chorobowej niezdolności do kontynuowania takiego zatrudnienia (zlecenia), z czego wynikła szkoda polegająca na nieuzyskaniu zasiłków chorobowych za okresy, których zgodnie z wyżej ujawnionym prawomocnym wyrokiem nie nabyła.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wyrokował jak w sentencji na podstawie art. 385 w związku z art. 390 § 1 zdanie drugie k.p.c.